

кількість вихідного селекційного матеріалу різного поморфологічним ознакам, а саме «висота рослини» та «висота прикріплення качана», відмічено закономірності їх прояву залежно від генотипової та екологічної мінливості. Установлено закономірності, які дозволили ідентифікувати селекційний матеріал, класифікувати його за цими ознаками та пропонувати для використання в селекції кукурудзи на адаптивність.

Список літератури

1. DeFries, R., Mondal, P., Singh, D., Agrawal, I., Fanzo, J., Remans, R., & Wood, S. (2016). Synergies and trade-offs for sustainable agriculture: Nutritional yields and climate-resilience for cereal crops in Central India. *Global Food Security*, 11, 44-53., doi.org/10.1016/j.gfs.2016.07.001
2. Pereira, L., & Posen, I. D. (2020). Lifecycle greenhouse gas emissions from electricity in the province of Ontario at different temporal resolutions. *Journal of cleaner production*, 270, 122514. doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.122514
3. Дослідна справа в агрономії: навч. посібник: у 2-х кн. – Кн. 1. Теоретичні аспекти дослідної справи / А. О. Рожков, В. К. Пузік, С. М. Каленська та ін.; за ред. А. О. Рожкова – Х.: Майдан, 2016. – 316 с.
4. Дослідна справа в агрономії: навч. посібник: у 2 кн. – Кн. 2. Статистична обробка результатів агрономічних досліджень / А. О. Рожков, В. К. Пузік, С. М. Каленська та ін. – Х.: Майдан, 2016. – 342 с.
5. Eberhart S. A., Russel W. A. (1966). Stability parameters for comparing varieties. *Crop Sci.* Vol. 6. № 1. P. 34–40.

УДК 634.11:631.526.3:631.542:338.31

Мулєнок Я. О., канд. с.-г. наук, старш. викладач
Запорожець Д. В., здобувач вищої освіти
Державний біотехнологічний університет
e-mail: kravczova.190691@ukr.net

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ЯБЛУНІ СОРТУ ГОЛДЕН ДЕЛІШЕС (КЛОН Б) ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБУ ОБРІЗУВАННЯ

Постановка проблеми. Економічна ефективність вирощування яблуні залежить безпосередньо від такого фактору, як спосіб обрізування, що є ключовим аспектом у плодових садах, оскільки правильний вибір методу обрізування впливає на врожайність, якість плодів, витрати на утримання саду та рентабельність виробництва. А отже, основним завданням садівництва є отримання високих сталих врожаїв, бо лише високооварний, конкурентоздатний товар може принести прибуток. Отримання значних урожаїв невисокої товарної якості призводить до зниження цін реалізації й економічних втрат [1, 2, 3].

За оглядом джерел та власних досліджень можна зробити висновки, що оптимально сформована крона забезпечує рівномірне освітлення, що підвищує якість і кількість плодів, а неправильне обрізування може призвести до

зменшення врожайності через слабе плодоношення або надмірну вегетативну масу [4]. Також правильна форма дерева сприяє вирощуванню плодів із більшим вмістом цукрів та рівномірним забарвленням, що підвищує їх товарну вартість.

Тому економічна ефективність вирощування яблуні значною мірою залежить від правильно обраного способу обрізування, який враховує тип саду, вік дерев, підщепу, кліматичні умови та бажаний рівень рентабельності [5].

Виклад основного матеріалу досліджень. Дослідження [6] з вивчення способів обрізування крони закладено у 2022 році та виконували в насадженні яблуні ПА «Ватал» Харківської області, Богодухівського район. Повторення варіантів триразове з п'ятьма обліковими деревами на ділянці. Дерева обрізували за двома способами – традиційним, вручну та механізованим з ручною доробкою простору між деревами

У результаті досліджень нами виділено кращі способи та строки обрізування. Із запровадженням механізованого способу обрізування та відтермінування строку обрізування в літньо-осінній період зростає рівень врожайності насаджень – 66,1 – 68,3 т/га та вищий рівень товарної продукції забезпечив найвищу середню реалізаційну ціну 14896,0 грн/т в порівнянні з іншими варіантами. Також за механізованого обрізування в ранньолітній строк та після збирання врожаю вища врожайність і відповідно більша вартість реалізованої продукції. Суттєвий вплив на виробничі витрати спричинила врожайність способу та строку виконання обрізування. Максимальна сума виробничих витрат за механізованого обрізування після збирання врожаю - 281758,2 – 284524,2 тис. грн/га. Хоча і виробничі витрати за механізованого обрізування зростають, завдяки вищій урожайності, собівартість випрошеної продукції нижча. Нижчі трудозатрати на механізоване обрізування в порівнянні з традиційним але унаслідок вищої врожайності і більшого обсягу ручної праці на збір врожаю, сумарна кількість людино-годин майже не різнилася з обрізуванням традиційним

Найвища сума чистого прибутку зафіксована у варіанті за контурного обрізування після збирання врожаю 702867,3 грн/га, що на 247109,6 грн/га більше порівняно з варіантом традиційного обрізування взимку (контроль). Собівартість продукції значно залежала від рівня врожайності і виробничих витрат: збільшення врожайності сприяло зниженню собівартості. Максимальну собівартість 4262,6–4259,8 тис. грн/т зафіксовано за традиційного зимового обрізування та після збирання врожаю, тоді як за механізованого обрізування з ручною доробкою міждеревного простору значення показника знижувалося. Максимальний прибуток 702867,3 тис. грн/га отримано за механізованого обрізування досліджуваного сорту після збирання врожаю, дещо менший в ранньолітній строк – 694385,4 тис. грн/га. Мінімальний чистий прибуток 455751,7 тис. грн/га виявлено за традиційного зимового обрізування.

Рівень рентабельності за механізованого обрізування після збирання врожаю склав 249%. Найнижчий рівень рентабельності 219% отримано за традиційного обрізування взимку (контроль).

Висновки. Впровадження механізованого обрізування крон дерев сорту

Голден Делішес (Клон Б) після збирання врожаю забезпечує збільшення врожаю більш якісних плодів, що сприяє отриманню більшої суми чистого прибутку та рівня рентабельності виробництва плодів 249%.

Список літератури.

1. Мельник О. В., Муленок Я. О. Продуктивність й економічна оцінка насаджень яблуні на підщепі М.9 залежно від способу та строку обрізування крони. *Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування*. 2020. №2 (84). 14 с. DOI: dx.doi.org/10.31548/dopovidi2020.02.012.

2. Gandorfer M., Hartwich A., Bitsch V. Hail risk management in fruit production: anti-hail net versus hail insurance in Germany. *Acta horticulturae*. 2016. № 1132. pp. 141–146. https://www.actahort.org/books/1132/1132_19.htm

5. Бондаренко Т. В. Організаційно-економічні засади інноваційної діяльності садівницьких підприємств. Збірник наук. праць Таврійського державного агротехнологічного університету. 2016. № 3 (32). С. 117-122.

3. Муленок Я.О., Леус В.В. Формування й обрізування крон дерев в інтенсивних насадженнях яблуні: навчально-метод. посібник для самостійного (дистанційного) вивчення дисц. “Сучасні технології у садівництві” здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, спец. Держ. біотехнологічний ун-т., Харків, 2024. 72 с.

4. Arsov, T., M. Kiprijanovski, and V. Gjamovski. 2016. Fruit quality and productivity of apple cultivar ‘Braeburn’ depending on the training system. *Acta Hort*. 1139:509–512.

6. Методика економічної та енергетичної оцінки типів насаджень, сортів, інвестицій в основний капітал, інновацій та результатів технологічних досліджень у садівництві / За ред. О. М. Шестопаля. К.: 2006. 146 с.

УДК 633.11:632.4

Мурашко Л. А., наук. співроб., **Кириленко В. В.**, д-р с.-г. наук, старш. наук. співроб., **Гуменюк О. В.**, канд. с.-г. наук, старш. науков. дослід.,

Судненко Ю. М., канд. с.-г. наук, старш. науков. співроб.

Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН Україна

e-mail: murashko_liudmyla@ukr.net

СТУПІНЬ ПРОЯВУ ТРАНСГРЕСІЇ В ПОПУЛЯЦІЯХ F₂ ЗА УСПАДКУВАННЯМ МАСИ ЗЕРНА З ГОЛОВНОГО КОЛОСА

Світовий попит на продовольство продовжує активно рости разом із населенням світу і очікується, що потреба в насінні пшениці зросте понад 70 % впродовж наступних кількох десятиліть та стане актуальним політичним викликом XXI ст. Для подолання наслідків війни, нарощування експортного потенціалу аграрного сектору, задоволення прогнозованого зростання попиту і підтримки глобальної продовольчої безпеки, одним із найбільш важливих